

NADALJUJE SE BORBA PROTI SLOVENŠČINI

Kdo ponižuje čast in ugled Italije v svetu

Resolucija slovenskih pravnikov na Tržaškem - Naša manjšina „tlači“ italijansko večino

Vest, da namerava rimska vlada tri leta po podpisu londonske pogodbe izpolniti obveze, ki jih je tedaj vzela nase, ter vpeljati tudi na tržaških sodiščih dvojezičnost, kot je že v veljavi na bivšem področju B, še vedno razburja duhove italijanskih nacionalističnih nestrpnostev v našem mestu.

Prvi, ki so »ogorčeno« ugovarjali, so bili, kakor smo že pisali, misovci ali fašisti. Če bi vlada dovolila Slovence, da se smejo posluževati pred oblastmi lastnega jezika, bi po njihovem »žalila čast tržaških Italijanov«.

Da take neslanosti govore misovci, nas prav nič ne čudi. Kot moralni dediči črno-srajčnikov, ne morejo drugače. Zelo žalostno in nadvse značilno za naše razmere pa je, da so misovskemu zgledu nemudoma sledile v Trstu druge, sicer resne organizacije. Tudi one so ogorčeno protestirale, da bi tukajš-

nji Slovenci imeli na sodiščih iste pravice kot Italijani v Kopričini.

Miselnost pokojnega Mussolinija, ki je dovedla Italijo v spor z večino narodov na svetu in naposled v lastno pogubo, kot vidimo, v naših krajih ni še izumrla.

ZDRAVNIKI IN NEZRELA MLADINA

Saj so se protestu misovcev priključili predstavniki tržaške odvetniške zbornice, voditelji tukajšnje Ital. republikanske stranke in, glej čudo, tudi zbornica zdravnikov tržaške pokrajine.

Kaj imajo pri tej strogo politični in pravni zadevi opraviti zdravniki, je seveda zagonetka. Po našem mnenju bi bilo mnogo bolj pametno in koristno, da bi se bavili z azijsko mrzlico ter se ne vtikali v stvari, ki se jih kot zdravnikov prav nič ne tičejo.

Še manj na mestu je pa bil protest dijakov klasične gimnazije Dante Alighieri, priobčen v nedeljo v Alessijevem Piccolu. Ne zreli šolarji si drznejo pozivati osrednjo vlado, naj vendar ne pripusti slovenščine na sodnije, ker bi to »težko oškodovalo politični ugled države«.

Iz nauk, ki jih negodni fantje delijo rimskim državljanom, spoznamo najprej, v kakšnem duhu se vzgaja mladina na italijanskih srednjih šolah v Trstu. Sama politika in prezir za človeške pravice sosednega slovanskega ljudstva! Bolj »klasična« res vzgoja ne more biti!

Na čekanje dijakov bi vlada morala odgovoriti s tem, da pozove takoj na odgovornost učno osebje na gimnaziji. V kakšnem duhu oblikuje bodoče vodilne Italijane v Trstu? Če jih bo tako kot doslej, se sosedna naroda nikdar ne bosta mogla pomiriti ter živeti res človeško in dostojno drug poleg drugega.

Nepoučen in nekritičen človek, ki bere vse te »ogorčene« proteste, se začudi in vzkligne: »Glej, glej, saj je proti jezikovni enakopravnosti Slovencev res ogromna večina tržaških Italijanov. Proti so neke politične stranke, proti odvetniki, proti zdravniki in razna društva, proti celo srednješolci in ves vodilni tisk!«

NEKAJ PRIGANJAČEV

V resnici je pa to le lažen videz. Vodilni tisk je na primer Piccolo, o njegovi vsebini pa odloča v Romagni rojeni Rino Alessi. Če bi bil gospod slučajno mnenja, da je pravično in prijateljsko sožitje med sosednima narodoma dobra in potrebna stvar, bi Piccolo pisal popolnoma drugače. Italijanskega prebivalstva ne bi več strupeno ščeval na Slovence, marveč ga vzgajal k politični omiki in strpnosti. Desettisoči bralcev bi postali prijatelji našega naroda.

Vodilni tisk je potemtakem dejansko v rokah ene osebe!

Ravno tako ima v raznih organizacijah in društvih odločilno besedo samo nekaj ljudi. Kateri razsoden človek naj n. pr. verjame, da so vsi zdravniki v Trstu sovražniki Slovencev? Saj je vendar znano, da se velika večina zdravnikov kaj malo briga za politiko. Protislovenski resoluciji se le zato niso uprli, ker se ne marajo javno kregati z nacionalističnimi voditelji svoje zbornice. Marsikdo noče priti na glas, da je »protidržaven«, in dene raje rep med noge.

Če stvar natančno preiščemo, spoznamo, da vodi protislovensko gonjo v Trstu pravzaprav le peščica ravno tako zagrizenih kot nazadnjaških priganjačev. Ogromna večina

(Nadaljevanje na 3. strani)

Ameriški sputnik v vsemirju

V soboto je predsednik Eisenhower naznanil svetu, da je tudi Amerika pognala v vsemirje svojo umetno luno. Vest je ameriški narod sprejel z nepopisnim zadovoljstvom. Saj se je končno osvobodil morečega občutka manjvrednosti, ki mu ga je pred meseci vzbudil prvi ruski sputnik.

Novi satelit tehta skoraj 13 in pol kilograma in se vrti okoli zemlje s hitrostjo 480 km na minuto, tako da jo obkroži v eni uri in 54 minutah. V njem so nameščene znanstvene naprave, ki javljajo na zemljo razne pojave, na katere umetni mesec naleti v blazni dirki po vsemirju. Dali so mu ime Alpha 1958. V veselje ga je ponesel raketni izstrellek Jupiter C, ki so ga izdelali po načrtih nemškega znanstvenika Wernerja von Brauna. Ta je, kot znano, med zadnjo vojno izumil rakete V 1 in V 2, s katerima so nacisti strahovito uničevali London. Po vojni so mu Amerikanci podelili ameriško državljanstvo ter ga postavili na čelo strokovnjakov za raketne izstrelke.

Politični pomen Alphe 1958

Ameriški sputnik se od sovjetskih razlikuje ne samo po obliki, podobni daljši cevi, medtem ko ima prvi ruski obliko krogle, drugi stožca, temveč predvsem po velikosti in teži. Prvi ruski mesec je približno 6 krat težji od ameriškega, drugi pa tehta skoraj 495 kg več. Razlika v teži je važna, ker iz nje izhaja, kot je v soboto poudaril sam Werner von Braun, da Amerikanci v medcelinskih izstrelkih niso še dohiteli Rusov. Izja-

vil je, da so Rusi na tem področju še 5 let pred Amerikanci.

Najnovejši ameriški uspeh ni pomemben samo za znanstvo, temveč bo imel tudi znatne politične posledice. Vojaško ravnotežje med vzhodom in zahodom, ki se je 8. oktobra premaknilo v korist Sovjetske zveze, je bilo v soboto vzpostavljeno. Amerikanci so se rešili boleče zavesti, da jim morejo Rusi s svojimi strahovitimi izstrelki vsak trenutek razdejati domovino, ne da bi se sami mogli z enakimi sredstvi braniti. Iz podrejenega položaja, katerega je najnazorneje dokazal njihov decembrski bučni neuspeh s prvim satelitom, so se spet povzdignili na enakovredno raven z Rusi. Visoko se je spet dvignil ugled predsednika Eisenhowerja, čigar položaj se je bil zadnji čas močno omajal.

Združene države se bodo z izpopolnitvijo svojih medcelinskih izstrelkov obenem postopno osvobajale vojaške odvisnosti od Evrope, kjer so do danes edino lahko imele oporišča za učinkovite atomske izstrelke proti Rusiji.

Ker je med dvema orjakoma vzpostavljeno ravnotežje, Amerika ne bo čutila več tako nujne potrebe, da obda Sovjetsko zvezo s številnimi vojaškimi oporišči. Sedanje napeto ozračje se bo olajšalo in tako upamo, da bodo odgovorni državniki končno sedli k zeleni mizi ter naredili konec blazni in neizmerno dragi tekmi v oboroževanju.

Svet bo ostal sicer še nadalje razdeljen v različne ideološke tabore, toda tekma in borba med njimi naj se vodi z orožjem duha in ne z vodikovimi bombami.

NOVICE Z VSEGA SVETA

JUŽNI TIROL

Zveza evropskih narodnih manjšin, ki ima svoj sedež v Kopenhagenu na Danskem, je hotela imeti letos občni zbor v Boenu, rimska vlada je pa, kot smo že poročali, prošnjo odbila. Prepoved je bila nespametna, zakaj s tem je Italija prišla po nepotrebnem v spor še z organizacijo evropskih manjšin.

In res sedaj beremo, da je njen predsednik grof Matuschka poslal v ponedeljek vsem evropskim vladam in glavnemu tajniku Združenih narodov pismo, v katerem trdi, da »najnovejši razvoj dogodkov na Južnem Tirolskem ogroža mirno sožitje med narodi v Evropi«. Avtonomija, ki je bila zagotovljena na Južnem Tirolu, se ne bo nikdar uresničila, ako ne bo manjšina zavarovana pred tujimi priseljenci, ki deželo postopoma poitalijančujejo.

Grof Matuschka v imenu organizacije predlaga, naj pridejo na Južno Tirolsko nevtralni veščaki preiskat razmere. Potruditi se morajo, da izdelajo načrt za »evropsko rešitev« tega manjšinskega vprašanja. Nevtralne strokovnjake naj izbereta Švica in Finska.

Predlog bo avstrijska vlada brez dvoma sprejela, italijanska pa odbila. Spor se bo potemtakem še zaostрил.

MANJŠINE V AVSTRIJI

Zastopniki Slovencev in Hrvatov v Avstriji so imeli te dni skupni sestanek v Brucku na Muri, s katerega so poslali kanclerju Raabu in podkanclerju Pittermannu pismo, kjer opozarjajo dunajsko vlado, da še zmerom ni izpolnila vseh dolžnosti do narodnih manjšin.

Avstrijski parlament pripravlja sicer za koroške Slovence šolski zakon ter predpise za rabo slovenščine na sodiščih, toda to je le del obveznosti, ki jih je prevzela Avstrija do manjšin v mirovni pogodbi. Zakaj noče izpolniti ostalih dolžnosti?

Kako da ni doslej prav ničesar storila v korist gradiščanskih Hrvatov, ko so oni v pogodbi na isti način zaščiteni kot koroški Slovenci!

Če se hoče Avstrija z uspehom zalagati za Južne Tirolce, mora najprej sama dati dober zgled ter pravično ravnati z manjšinami na lastnem ozemlju.

DRŽAVNI PRORAČUN

Zakladni minister Medici je predložil parlamentu proračun za leto 1958/59. Minister predvideva 3258 milijard izdatkov in 3123,3 milijard dohodkov. Primanjkljaj znaša torej 134 milijard in 700 milijonov lir.

AVTOMOBILI

Lani je Evropa izdelala približno 2 milijona in 400 tisoč avtomobilov. Največ jih je spravila v svet nemška tovarna Volkswagen, in sicer skoraj tisoč dnevno. Za njo pride italijansko podjetje Fiat z 262 tisoč vozili. Tretja je angleška tovarna Morris in Austin (BMC) z 246 tisoč avtomobili. Njej skoro enak je angleški Ford, kateremu sledi francoski Renault.

Vse evropske države skupaj so pa izdelale lani le 40 odstotkov proizvodnje Združenih držav.

KUPČIJA Z DIPLOMAMI

Pred sodnijo v Camerinu se zagovarja skupina obtožencev, ker se slušateljem tamkajšnje univerze izdajali diplome za denar. Podkupovanja sta obdolžena tudi dekan farmaceutske fakultete prof. Saccardi in načelnik v ministrstvu dr. Carletti. Studentje so lahko postali doktorji lekarništva, če so odšteli po nekaj sto tisočakov. Sleparijo je prijavil neki študent, ker je kljub redno plačani podkupnini pri izpitih padel.

AMERIŠKE CIGARETE

Odkar je tržaško ozemlje izenačeno v ceni in kakovosti cigaret z ostalimi pokrajinami Italije je tihotapstvo s tobakom močno narastlo. Prejšnji teden so finančni stražniki odkrili ob nekem prekopu blizu Gradeža nad 800 stotov ameriških cigaret Chesterfield. Gre bržkone za široko razpredeno tihotapsko družbo, ki je zavohala, da ji je oblast za petami in tobak skrila, da ga kdaj pozneje odnese. Financiarji preiskujejo zdaj vso obalo od Gradeža do Tržiča.

ŽENSKI ČEVLJI

V Florenci živi čevljar Antonio Giusti, ki je sklenil vpeljati novo modo za moška obuvanja. Če nosijo ženske moške hlače, zakaj ne bi moški nosili ženskih čevljev? In res je začel izdelovati za moške čevlje rdeče, modre, zelene in pisane barve z visokimi petami in zaponkami.

„Združena arabska republika“

Na vzhodnem delu Sredozemlja se je izvršila važna politična sprememba: Egipt in Sirija sta sklenili, da se spojita v eno samo državo, imenovano Združena arabska republika, ki bo štela 28 milijonov prebivalcev.

Združenje se zdi na prvi pogled nekam čudno, kajti deželi ne mejita nikjer druga na drugo. Ločita ju državi Izrael in Jordanija in v stiku sta lahko med seboj samo preko morja.

Kakšna potreba ju je torej gnala, da se združita v eno državo s skupnim parlamentom in enotno vlado? Cilj, ki sta ga Naser in predsednik sirske republike El Kuvaty zasledovala, je razviden iz njune izjave, da imajo pristop v novo državno tvorbo tudi ostale arabske dežele. Nova republika, kateri bo prav gotovo načeloval Naser, naj bi se torej s časom razširila v Združene arabske države.

Sklep, katerega bo še ta mesec potrdilo ljudsko glasovanje v Egiptu in Siriji, je uperjen proti zapadnim velesilam, toda značilno je, da je obenem usmerjen proti arabskim monarhijam v teh pokrajinah.

Častniki, ki so se polastili oblasti v Egiptu in Siriji, so nacionalisti, ki se bore za državno zedinjenje vseh arabskih narodov. V tej svoji težnji so pa naleteli na odpor kraljev Saudske Arabije, Iraka in Jordanije.

Vsearabsko gibanje

Zato se je Naser vrgel proti njim v boj. V njihovih deželah je skušal zasnovati zarote arabskih nacionalistov, da bi jih vrgel s pre-

Nova moda je navdušila zlasti Amerikanke, ki so postali dobri Giustijevi odjemalci. Zdaj manjka še to, da si puste rasti lasi in da ženskam poženejo brki, pa bo moda za oba spola lahko enaka.

Po svetu

Kitajska — V boljših restavracijah v Hong-Kongu so začeli kot imenitno pečenko uporabljati kačje meso. Blago dobivajo z otoka Formoze, ki je postal prvi dobavitelj za to poslastico.

ZDA — V New Yorku se je vrgel skozi okno ter se do smrti pobil ravnatelj srednje šole Jurij Godfarb. Bil je sposoben in zelo spoštovan, le mladine ni znal krotiti. Na šoti so dijaki ustanovili tajno zvezo, ki je skušala strahovati profesorje in ravnatelja. Ta se je zbal preiskave ter se v obupu vrgel skozi okno. Zloba in surovost dijakov sta ga pogladi v smrt.

Anglija — V Londonu so te dni razprodajali dragocene umetnine iz raznih zbirk na javni dražbi. Slika »šop poljskih cvetlic«, delo slikarja Fantina - Latourja (1836-1904), je dosegla vzklicno ceno 4 milijonov 750 tisoč lir.

Kanada — V mestu Montrealu so sklenili postaviti po vsaki prometni nesreči na kraj nezgode velik bel križ v svarilo vozačem, naj bodo previdni in bolj vestni.

stola, kot je strmoglavil kralja Faruka v Egiptu.

Ker se mu načrt ni posrečil, je dosegel le to, da se je pri njih globoko zasovražil. Z bistrim in podjetnim kraljem Saudom je bil Naser prej velik prijatelj. Na slikah je bilo često videti, kako si pristrčno stiskata roke in se objemata. Ko je pa kralj Saud nekega dne odkril, da se zoper njega pripravlja atentat, je šlo prijateljstvo seve na kose. Posledica je bila, da se je Saudska Arabija tesno naslonila na Ameriko.

Na Združeno arabsko republiko kralj Saud zagradel ne gleda s prijaznim očesom. V njej vidijo tudi drugi kralji nevarnost za svoje prestole. Da bi se lažje branili, nameravajo, kot beremo, tudi oni združiti svoje države v politično enoto.

Sklep Egipta in Sirije ima torej kaj zanimive posledice: z ene strani so se z njim poglobila nasprotja med Arabci, z druge bo pa sklep prisilil tudi arabske kraljevine, da se krepko povežejo. V vsakem primeru korak naprej na poti, ki vodi od sedanje državne razcepljenosti k postopnemu združevanju Arabcev, ki se zdi neizbežno.

Ko se bo arabski svet od Atlantskega oceana do Perzijskega zaliva politično združil, bo predstavljal silo, s katero bo moral zapad zelo resno računati.

Spojitev Egipta in Sirije je zato najpomembnejši politični dogodek zadnjega tedna.

NOVICE

ŠOLSTVO V RUSIJI

Sovjetski minister prosvete Mihajlov je izjavil, da je danes v državi okoli 213 tisoč osnovnih in srednjih šol in 800 univerz. V Sovjetski zvezi, je rekel, je nepismenost tako rekoč izginila, medtem ko je caristična Rusija štela okrog 75 odstotkov prebivalcev, ki niso znali brati in pisati.

ZANIMIVA KNJIŽNICA

Najbolj delavna knjižnica na svetu je Javna biblioteka v New Yorku, ki ima zbranih

nad 3 milijone in pol zvezkov. Vsak dan pride od vseh strani sveta vanjo še 400 novih knjig in 650 časopisov. V njej je nameščenih 2000 knjižničarjev. Dela imajo čez glavo, saj izposojujejo obiskovalcem okrog 10 tisoč knjig dnevno.

POTOVANJA V INOZEMSTVO

L. 1949 je iz Slovenije potovalo v inozemstvo vsega le 1364 državljanov. To število je l. 1954 poskočilo na 29.101, leto zatem na 33 tisoč 631, lani pa na 40 tisoč. Slovenci največ potujejo v Avstrijo in nato v Italijo, zelo malo pa v ostale zapadne države.

V teh številkah niso zapopadana potovanja z navadno prepustnico.

Kdo ponižuje čast in ugled Italije v svetu

(Nadaljevanje s 1. strani)

prebivalstva je drugega mišljenja. To želi živeti v miru in nič drugega.

NASTOP SLOVENSKE PRAVNIKOV

Kako voditelji organizacij debelo lažejo, kadar v imenu vseh članov ogorčeno protestirajo zoper enakopravnost Slovencev, nam najzgovorneje dokazuje primer tržaške odvetniške zbornice.

Brž ko so slovenski odvetniki brali v časopisju, da si vodstvo zbornice drzne tako rekoč tudi v njihovem imenu »ogorčeno« protestirati zoper rabo slovenščine pred oblastmi, so neutegoma sklicali sejo svojega stanovskega društva Pravniki ter sklenili, pred vso javnostjo Italije najodločneje ugovarjati.

Sprejeli so pametno in prepričevalno resolucijo in jo poslali predsedniku republike, načelniku vlade, zunanjemu in pravosodnemu ministru, predsednikom senata in poslanske zbornice ter dr. Palamari.

V njej najprej ugotavljajo, zakaj imajo Slovenci pravico se posluževati svojega materinega jezika pred oblastmi: njihova pravica je zakoreninjena v naravnem pravu, to se pravi v božjih zakonih; utemeljena je v listini o človečanskih pravicah, sprejeti od Združenih narodov in podpisani tudi od Italije; utemeljena pa je obenem v ustavi republike, v kateri je italijanski narod s 6. členom pred vsem svetom obljubil, da *bodo posebni zakoni ščitili pravice jezikovnih manjšin*.

Londonski sporazum ni zatorej nič drugega kot izvajanje italijanske ustave.

NAZAJ V FAŠIZEM!

Vse to je za ljudi normalne pameti jasno kot beli dan. Saj gre za stvari, ki so med omikanimi narodi samo po sebi umljive in so bile pred fašistično strahovladno nesporne tudi v Italiji.

Za kar se tukajšnji Slovenci danes bore, jim je že pred približno enim stoletjem priznala Avstrija in po prvi svetovni vojni tudi Italija. L. 1922 je dala uradno prevesti svoj kazenski zakonik *v slovenščino*, da bi se uporabljal na sodnih in naših krajih. In zavoljo tega ni propadlo italijanstvo Trsta in Julijske krajine.

S fašizmom je pa v Italiji zmagala nova kultura: črnosrajčniki so pomendrali z nogami vse svoboščine državljanov in uvedli v naše kraje politiko najkrutejšega narodnega zatiranja.

Tako je bil naš materin jezik tudi na sod-

nijah strogo prepovedan. Kdor se ga je hotel kljub temu poslužiti, so ga lahko udarili z visokimi globami ali vtaknili v ječo. Sodnika, ki bi se drznili govoriti s Slovincem slovenski, so premestili ali drugače kaznovali.

Ugotavljamo, da imajo ta sramotna določila pri nas še danes polno zakonsko veljavo.

Če bi bili voditelji tržaške odvetniške zbornice res demokratični možje, bi morali zahtevati od vlade, naj nemudoma Slovence ponižujoče fašistične zakonske predpise odpravi, ne pa, da odrekajo našemu narodu pravice, ki jih je užival že pred sto leti. Kar gospodje delajo, ni nič drugega kot tirati Italijo iznova v fašizem.

In pri tem pozabljajo, da tukajšnji Slovenci niso nikaki pritepenci, marveč da žive tu že več ko tisočletje, to je od dobe, ko se italijanski narod ni še bil pojavil v zgodovini.

KAJ ZAHTEVAJO OD VLADE

Kdor hoče spoznati, kakšne miselnosti je ta gospoda, naj se le poglubi v njihovo resolucijo.

Da se Slovenci potegujejo za splošno priznane človečanske in državljanske pravice, je za gospode pravecata »predrznost« (prepotenza). Naša manjšina uživa po njihovem že tako vse mogoče svoboščine ter *»tlači in že preveč muči«* italijansko večino! Slovenci zatirajo potemtakem Italijane. Ko človek take neslanosti bere, res ne ve, ali je še pri čisti pameti.

Sicer pa že popolnoma zadostuje, da preberemo prvo točko resolucije. V njej gospoda trdi, kako enostavno *»ne more verjeti«*, da bi vlada mogla vpeljati v naše kraje dvojezičnost.

Voditelji zbornice se očitno ne zavedajo, kaj so s tem pravzaprav rekli. Izjavili so, kako niti *»verjeti ne morejo«*, da bi se demokratska vlada držala naravnega in božjega prava, *»ne morejo verjeti«*, da bi Italija spoštovala listino o človečanskih pravicah, sprejeto od Združenih narodov, *»ne morejo verjeti«*, da bi se vlada držala predpisov ustave italijanske republike, na katero so vsi njeni člani prisegli, *»ne morejo verjeti«*, da bi rimska vlada spoštovala svoj podpis na londonskem dogovoru.

Pozivajo jo skratka, naj zavrže vse človeške in božje zakone, naj zataji svoje podpise na mednarodnih pogodbah ter sne dano besedo. Sama nemoralna in nečastna dejanja, ki bi spravila Italijo ob dobro ime, ves ugled in vse zaupanje v svetu.

Prvi polarnik

Svetovno časopisje še vedno piše o Novozelancu Hillaryju in Angležu Fuchsju, ki sta se nedavno tega, vsak s svojo odpravo, prebila po nadčloveških naporih do južnega tečaja.

Napačno bi pa bilo mišljenje, da sta onadva prva človeka, katerima se je posrečilo položiti nogo na najjužnejšo točko zemlje. Prvi, ki mu je uspelo tja prodreti, je bil sloveči Norvežan Amundsen, in sicer 14. decembra l. 1911.

Od članov njegove odprave so danes vsi mrtvi. Živ je samo še 85-letni Olaf Bjaaland, ki je te dni takole govoril časnikarjem: »Pred približno 50 leti, to sem vam bil res dečko. Najboljši smučar gori do Hammerfesta. Na neki tekmi sva se srečala s kapitanom Amundsenom, ki je prav takrat iskal moze za svojo odpravo. Ko je videl moje skoke in kristianije, me je kar na lepem vprašal, ali hočem med njegovo moštvo. Kar tam sva se pogodila za mesečno plačo 70 kron, kar je bil precej lep denar.

Septembra 1911 je bilo, ko smo se na malem Framu pozibavali v pristanu na Madeiri. Na ladji nas je bilo 20 mož in 97 grenlandskih psov. Kapitan nas je sklical na krov. 'Dobro veste', nas je nagovoril, 'da je Američan Robert Peary dosegel severni tečaj. Nas pa čaka delo na južnem. Anglež Scott se je že odpravil tja dol. Moramo pohiteti, da pridemo pred njim. Stvar ne bo lahka, kdor si ne upa, naj se do jutri javi in odstopi.' Javil se ni nihče in tako smo odpluli proti jugu. Ko smo na obali južne dežele izkrcali blago, nas je Amundsen odbral štiri najbolj postavne. S pasjimi vpregami smo se odpravili skozi viharje in južno noč. Vsak dan smo prehodili 25 kilometrov v stalni smrtni nevarnosti. Jaz sem kot dober smučar utiral pot in pazil na razpoke ledu. Tako je šlo dneve in tedne čez gore in ledenike. Končno je prišel dan, ko je Amundsen izračunal, da leži tečaj še komaj nekaj sto metrov pred nami.

Veselo sem planil naprej, kar naenkrat sem pa ležal na tleh. Medtem je že Amundsen na smučeh švignil mimo mene in se je ustavil na južnem tečaju! Jaz sem privlekel iz žepa cigare in v kolobarju sedeč smo jih zapalili. Tako smo obhajali zmago nad kapitanom Scottom, ki smo ga prehite-li. Tisto s padcem je bilo pa nalašč, je hudo mušno pristavil stari polarnik. »Zato, da je Amundsen stopil na tečaj prvi«.

Drugi je čez nekaj tednov došel Scott, a na tečaju je že našel zapičen norveški prapor. Amundsen se je s tovariši srečno vrnil k obali. Scott s svojo družbo je pa na povratku zmrznil v šotoru in umrl.

Tretji, ki je po kopnem prišel na tečaj, je bil pa letos Edmund Hillary. Ko so nekaj ur po zmagi povedali sosede novico staremu Olafu, je takoj poslal Hillaryju brzojavno čestitko. Medtem ko so na pošti oddajali njegova voščila, je stari Olaf majal z glavo. Prijateljem je razlagal. »Ko sva z Amundsenom prva prišla tja dol, je trajalo dobršne tri mesece, preden je svet to zvedel. Danes pa že v nekaj minutah zvemo za novice s tečaja«. Olaf je bil to komaj izrekel, ko se mu je Hillary po radiu že zahvaljeval za voščila.

»Hla,« je puhnil stari Olaf iz pipe, »zdaj pa zares mislim, da ni več južni tečaj tako daleč kot za mojih časov!«

Dopisi in Tržaškega

PO POROČILU PROF. FEGIZA

Poročilo predsednika Tržaške trgovinske zbornice prof. Luzzatta-Fegiza o gospodarskem položaju našega ozemlja v letu 1957 je izkazovalo v tukajšnjih gospodarskih in političnih krogih pravo revolucijo. Odkrita graja vladne gospodarske politike v Trstu je razkačila zlasti tukajšnje demokristjane, ki jim očitno ni pogodu, da je prof. Fegiz tako govoril prav v času, ko se mrzlično pripravljajo državnozborske volitve. Njihovo glasilo La Prora je na priliko v zadnji številki napisalo, da za gospodarski položaj Trsta ni odgovorna samo vlada, ampak tudi predsednik trgovinske zbornice, češ da so se številne njegove pobude v korist Trsta omejevale le na sestavo »kakkega pisma« vladni. Na enako stališče so se nekoliko bolj previdno postavili monarhisti in fašisti, medtem ko so levičarske stranke odločno vzele prof. Fegiza v obrambo.

Mi sodimo, da se imamo vsekakor temu poročilu zahvaliti, če bo jutri razpravljalo o Trstu ministrski svet v Rimu. Upamo, da to pot ne pojde spet samo za običajne obljube, temveč pričakujemo učinkovitih ukrepov v korist našega ozemlja.

POGAJANJA V RIMU

Pogajanja med predstavniki tržaških ladjedelnic in zastopniki ladjedelniških delavcev niso prejšnji teden imela nobenega uspeha. Na predlog podtajnika na ministrstvu za delo so se razgovori spet pričeli v torek. Da bi zadevo premaknil iz mrtve točke, je zastopnik ministrstva predlagal prizadetima strankama, naj bi odslej razpravljali le o novi dokladi za zdravju škodljivo delo ter o tistih novih ukrepih, na katere so načelno že pristali tako delodajalci kot delavci. Vse ostalo pa naj bi za sedaj odložili. Predlog je bil sprejet in zato se pogajanja nadaljujejo.

NABREŽINA

V petek je bila redna seja našega občinskega sveta. Svetovalci so to pot razpravljali samo o prodajah občinskega zemljišča zasebnikom, saj se je od zadnje redne seje, ki je bila poleti, nabralo na županstvu kar 15 prošenj. Po dolgi razpravi je bilo devet prošenj odobrenih, dve sta bili zavrnjeni, ostale pa bodo preučili na eni prihodnjih sej.

Naj omenimo, da občinska uprava navadno odstopi le toliko zemljišča, kolikor ga zasebnik potrebuje, da si na njem sezida lastno hišo.

Na seji, ki bo jutri, bodo občinski možje pričeli razpravo o proračunu za tekoče leto.

V petek smo ob veliki udeležbi vaščanov pokopali 88-letnega domačina Martina Okretiča. Pokojnik je bil dobro znan v vsej naši okolici, saj je dolgo let vodil tukajšnji mlin. Čeprav je bil že v letih, se je skoraj do smrti živo zanimal za vse pridobitve sodobne tehnike in se tudi sam rad vanjo poglobljajal.

Naj v miru počiva! Sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

CEROVLJE

V vasi imamo napajališče, ki se po splošni sodbi vaščanov nahaja na nepravem mestu. Že pred več leti so ga bili namreč zgradili na majhnem trgu sredi vasi, tako da je okrog njega vedno polno odpadkov. Ker bodo vaše poti v kratkem preuredili in asfal-

tirali, je občinska uprava na predlog našega odbornika Antoniča sklenila napajališče porušiti ter zgraditi na obeh koncih vasi dve novi. Pričakujemo, da bodo prizadeti posestniki brezplačno odstopili nekaj metrov zemljišča, da se delo lahko čimprej izvrši. Saj gre za splošno korist vseh Cerovcev.

ŠEMPOLAJ

Pred dobrimi 14 dnevi je tudi v naši vasi in bližnji okolici zapadlo precej snega. Zaradi nizke temperature se je sneg nenavadno dolgo ohranil, saj še do danes ni povsem skopnel. Vse ceste so seveda poledenele, kar je močno oviralo promet. Pri tem moramo poudariti, da niti občinska niti pokrajinska uprava nista naredili svoje dolžnosti, ker nista poskrbeli, da bi ceste vsaj nekoliko očistili. Kdo je temu kriv, ne vemo, vendar sodo, da se kaj takega drugič ne sme več zgoditi. Važno se nam zdi predvsem pribiti, da je treba taka dela na poteh izvršiti, brž ko neha snežiti, kajti le tako se lahko prepreči, da ceste ne poledene. Dobro bi bilo, če bi si občinska uprava nabavila napravo za čiščenje zasneženih poti, saj menda ne stane veliko.

SESLJAN

Konec prejšnjega meseca je po dolgi in mučni bolezni preminila 36-letna domačinka Eleonora Babič. Čeprav je bilo izredno slabo vreme, se je pogreba udeležilo mnogo vaščanov in okoličanov. K večnemu počitku smo jo položili na sesljsko novo pokopališče. Pokojnica je prvi mrlič, ki počiva na sesljski novi božji njivi.

Naj ji sveti večna luč! Njenemu bratu in sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

PADRIČE

V zadnjem času je na račun tržaške pokrajinske uprave padlo precej pikrih opazk, ker ni pravočasno odredila, da se z naše glavne ceste odstrani sneg. Tako proti Bazovici kakor v Trebče je bila pot 14 dni skoraj vsa pokrita z debelo plastjo ledu, tako da je bila vožnja po njej zelo nevarna.

Čudimo se, da ni pokrajinska uprava svojih poti očistila. Če sama nima primernih strojev, bi si jih lahko izposodila od uprave državnih cest.

TREBČE

Konec prejšnjega tedna so naši najmlajši ponovno začeli zahajati v tukajšnji otroški vrtec. Pouk je bil namreč pred poldrugim letom prekinjen, ker je bilo treba poslopje preurediti. Danes ima že 26 malčkov, ki redno zahajajo v vrtec, lepo in zračno jedilnico, učilnico ter večjo sobo za igranje. Vrtec je opremljen z mnogimi sodobnimi učili.

Pred kratkim smo položili k večnemu počitku na domačem pokopališču najstarejšega vaščana 90-letnega Antona Možina. Kljub poledici se je pogreba udeležilo lepo število pokojnikovih prijateljev in znancev. Naj mu bo lahka domača zemlja, sorodnikom pa naše iskreno sožalje.

BAZOVICA

Zadnje nedeljo januarja je bil v Bazovici redni občni zbor domačega Podpornega pogrebnege društva, ki šteje 267 članov. Zbo-

rovanju je prisostvoval tudi notar, ker so bila spremenjena pravila, tako da je društvo postalo javna ustanova. Iz tajnikovega poročila izhaja, da je tržaška občina društvu končno darovala nekaj zemljišča, na katerem bodo sezidali skladišče za mrtvaški voz ter ostalo pogrebno opremo. Delo bodo izvršili s prispevki posameznih članov. Za predsednika je bil ponovno izvoljen g. Rafael Kocijan. Omeniti moramo še, da bo prihodnje leto društvo slavilo 50-letnico svojega obstoja.

OPČINE

Pred kratkim se je na Opčinah zaključila gradnja poslopja, v katero se bodo preselili učenci slovenskega in italijanskega strokovnega tečaja. Staro šolsko poslopje bo tako ostalo na razpolago osnovnim šolam. Slišali smo, da se učenci presele v novo šolo še ta mesec. Zato so pred dnevi začeli v novih prostorih kuriti peči, da bi se vlažne stene hitreje posušile.

REPENTABOR

Županstvo sporoča, da bo v soboto ob 17. uri redna seja repentaborskega občinskega sveta. Na dnevnem redu je tudi razprava o občinskem proračunu za leto 1958.

ŠTIVAN

V torek je v tržaško pristanišče priplula finska ladja Sirius, ki je pripeljala 1400 ton raznih strojev za tovarno papirja v Štivanu. Stroje bodo prepeljali v tovarno na posebnih tovornikih, kjer jih štirje žerjavi že pričakujejo, da jih postavijo na zanje določena mesta. Za prevoz strojev bo potrebnih 80 voženj s tovorniki.

Medtem dnevno prihajajo iz Nemčije trije železniški vozovi, natovorjeni s 350 tonami raznih tehničnih naprav, ki jih iz Trsta prav tako na tovornikih odpeljejo v Štivan. Gradnja tovarne gre torej h kraju in se zdi, da bo obrat začel poslovati že konec poletja. Podjetje bo dnevno proizvedlo 150 ton papirja in bo krilo 1/4 vse državne potrebe. Za gradbene stroške in tovarniške naprave bodo porabili 4 milijarde.

ZA KMETE DVOLASTNIKE

Vladni generalni komisariat je odredil, da se morajo kmetovalci dvolastniki, ki žele obdelovati svoja zemljišča v Jugoslaviji ter prevažati poljske pridelke čez mejo, držati odslej naslednjih navodil:

1. Napisati morajo na navadnem papirju prošnjo, naslovljeno na carinarnico v Trstu (Dogana di Trieste). V prošnji je treba navesti podatke o zemljiščih, kot izhaja iz dvolastniške knjižice, vrsto ter količino pridelkov, ki jih nameravajo prepeljati čez mejo.

2. Preden prošnjo oddajo, jo morajo predložiti Kmetijskemu nadzorništvu, da potrdi resničnost navedenih podatkov.

3. Prizadeti kmetovalci ali Kmetijsko nadzornišvo bodo nato prošnjo predložili tržaški carinarnici, ki bo izdala dovoljenje za prevoz pridelkov in vsega, kar je potrebno za obdelovanje polja.

Da se izognejo morebitnim pomotam, je najbolje, da kmetovalci prošnjo napišejo v dveh izvodih na posebnem vzorcu, ki ga dobe na Kmetijskem nadzorništvu, na županstvih ali pri kmetijskih organizacijah.

OBCNI ZBOR A. K. JADRAN

Slovenski akademski klub Jadran je po večletnem premoru sklical 26. jan. 1958 izredni občni zbor, ki se ga je udeležilo veliko število akademikov. Potem ko so nekoliko spremenili statut, so bile volitve novega odbora. Za predsednika je bil soglasno izvoljen Aljoša Logar, za podpredsednika Drago Štoka, za tajnika Aldo Stefančič in za blagajnika Aleksander Rudolf. V odboru so še Zivka Marc, Sergij Vesel in Livij Valenčič.

Odbor

Dopisi iz Goriške

SLAVJE GORIŠKEGA NADŠKOFA

Pretekli teden je slavil goriški nadpastir 71. rojstni dan in obenem 20. obletnico svojega škofovstva. Zato je v nedeljo daroval sv. mašo zahvalnico v stolnici, ki je bila nabito polna. Službe božje so se neuradno udeležili tudi predstavniki javnega življenja: dr. Nitri, predsednik pokrajinskega sveta dr. Culot in mestni župan dr. Bernardis. Med pontifikalom je imel slavljence kratek nagovor, v katerem je pozval vernike nadškofije, naj se duhovno poglobo, kakor zlasti naša doba od vsakega človeka nujno zahteva. Po končanem slovesnem obredu so v zakristiji čestitali nadpastirju najvišji predstavniki oblasti. Prisrčna voščila izražajo msr. Ambrosiju tudi slovenski verniki s prošnjo do Vsemogočnega, da bi blagoslovil njegove plemenite nadpastirske težnje.

KULTURNO ŽIVLJENJE V GORICI

Kulturno življenje v Gorici se je v zadnjem času veselo razmahnilo. Tako smo doživeli najprej Vodopivčev večer, na katerem je nastopil fantovski pevski zbor iz Dola - Poljan, v soboto predpreteklega tedna pa je priredilo dijaštvo iz kluba Simon Gregorčič Trinkov kulturni večer. O duhovnem voditelju beneških Slovencev, ki so ga visoko spoštovali tudi Italijani, čeprav se je vse življenje boril kot lev za pravice svojega ubogega naroda, je govoril njegov rojak goriški srednješolec Viljem Černo.

Predavatelj je obrazložil, zakaj je bil Trinko mož, kakršnega beneški Slovenci še niso imeli. Njegovo življenje se je pričelo v tujem okolju, kateremu bi bil kmalu podlegel. Toda spomin na mater in na domače gorsko zatišje, kjer mu je mati brala Mohorjeve knjige, je mladega študenta iztrgal tujemu vplivu. Ivan Trinko je lahko vzor za vsakega slovenskega človeka, ki živi osamljen med ljudmi druge narodnosti. Černo je orisal tudi izredno globoko religioznost svojega velikega rojaka, združeno z neomajno, občudovanja vredno narodno zavednostjo.

Trinkove prelepe otožne pesmi so predvajali dijaki in dijakinje: Silva Berlot, Anka Leban, Ivan Tomazetič, Jožef Jarc in Rozana Marinčič.

V nedeljo smo goriški Slovenci iz mesta in podeželja do zadnjega kotička napolnili prosvetno dvorano na korzu Verdi, kjer smo poslušali odlični pevski moški zbor Bojan iz Dornberga. Mojstrsko ga je vodil priznani pevovodja profesor Matičič. Njegova roka dirigira rahlo, zato pa veže s svojimi živimi in zapovedujočimi očmi svoj zbor v polno ubranost.

Zbor šteje 36 pevcev. Zapel nam je dolgo vrsto slovenskih, hrvatskih in ruskih pesmi. Navdušeno ploskanje občinstva ga je prisililo, da je moral nekatere ponoviti. Imeli smo vtis, da je bil letošnji nastop dornberških fantov po svojem programu in načinu izvajanja gromovitejši od predlanskega inorda celo nekoliko pregromovit. Uspeh koncerta je znatno dvignil tudi gledališki igralec g. Jelačin, ki je lepo napovedoval vsebino pesmi in nekatere zares nedosegljivo deklamiral.

Zboru in pevovodji ter g. Jelačinu naj gre naša prisrčna zahvala. Priredili so nam res lep večer, poln duhovnega doživljanja.

IZ DOBERDOBA

V četrtek prejšnjega tedna je imel naš občinski svet redno sejo. Najprej je odobril dogovor med našo občino in Vzhodno-tur-lanskim vodovodnim konzorcijem (CAFO), po katerem naj konzorcij takoj prevzame upravo današnjega doberdobskega vodovodnega omrežja. CAFO se je pri tem obvezal, da bo današnji vodovod povsem obnovil, tako da bosta Doberdob in Poljane preskrbljena z zadostno vodo v vseh letnih časih, česar doslej žal ni bilo. Sklep je bil sprejet soglasno, ker je župan Andrej Jarc sporočil, da so družinski poglavarji odobrili delno povišanje dosedanje vodne pristojbine, ki ga je zahtevala uprava konzorcija.

Nato so občinski očetje razpravljali o popravilu poti v Jamljah. To delo bo za sedaj zahtevalo okoli 2 in pol milijona lir, znesek, ki je bil občinski upravi nakazan iz sklada za zimsko pomoč. Delno popravilo jamelske ceste bo izvedlo novo delovišče, pri katerem bo zaposlenih več delavcev 72 dni. Za popolno popravilo ceste bodo pa potrošili, kakor predvidevajo, 7 do 8 milijonov lir. Zato bo občina zaprosila za državni prispevek.

Zatem je prišlo na vrsto vprašanje napeljave električne luči, o čemer smo v Novem listu že tolikokrat pisali. Iz razprave izhaja, da se ta zadeva končno približuje rešitvi. Gre, kot znano, za napeljavo elektrike v Komarjih, Sahličih in še posebno v Dolu. Goriški tehnični urad je baje na tem, da odobri načrt del, ki jih bo izvedla Selveg. Upamo, da to pot ne gre za gnili klopotec, saj vemo, da ista dela zahtevajo tudi obmejni finančni stražniki. K stroškom bodo zato nekaj prispevala tudi vojaška oblastva. Baje je poveljnik obmejnih finančnih straž naš občinski upravi že obljubil 1 milijon lir podpore. Občinski možje so sklenili, da bo občina za napeljavo elektrike v omenjenih naseljih najela 4 milijone 600 tisoč lir posojila.

Ko so svetovalci odobrili tudi običajno nagrado županu, so končno še sklenili naprositi državo, da bi zgradila v Dolu primerno cerkvico. S tem bi se izrazila v šolskem soseski ena soba, katera danes služi kot kapela. Če to odgovarja resnici, ne vemo; poročamo, kar smo slišali.

IZ ŠTEVERJANA

V današnjem dopisu se moramo najprej spomniti domačinke Frančiške Knez, ki smo jo pokopali v ponedeljek preteklega tedna. Umrla je v 81. letu starosti. V zadnjih letih življenja je revica doživela veliko bridkosti, saj so pred njo zaporedoma šli v večnost kar trije njeni sinovi. Pred kratkim ji je v bolnici pri Rdeči hiši umrl sin, ki je imel svoj dom na Solkanskem polju. Pri njem je pokojnica tudi več let živela. Naj sveti blagi ženi večna luč! Sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

Števerjanci se ne moremo dovolj načuditi, zakaj se goriška Telve ne požuri s postavitvijo javne telefonske govornice na Bukovju, in sicer v trgovini gospoda Terpina. Vedeti je namreč treba, da se je občina že davno z g. Terpinom dogovorila, da sprejme govornico v trgovino in da so v ta namen že napeljali telefonski vod. Kako je mogoče

danes tako zanemarjati občino samih vinogradnikov in sadjerejcev in jo pustiti brez javne telefonske zveze?

Se manj pa moremo razumeti, da Selveg vedno odlaaga napeljavo elektrike v naših Jazbinah, ki jo tako težko pričakujejo. Saj je državni prispevek za to javno delo že davno na razpolago. V Jazbinah bodo v kratkem imeli svojo cerkev, ki jo bodo spomlad slovesno blagoslovili. Selveg naj se potru-di, da bodo tedaj vaščani imeli v hišah tudi elektriko. Prav tako pozivamo podjetje, naj napelje luč v tiste hiše Sčedencev, ki je sedaj še nimajo.

Števerjanski kmetovalci, ki smo se prejšnji teden udeleževali kmetijskih predavanj, se tudi v Novem listu zahvaljujemo nadzorniku dr. Marsanu in predavateljem Kmetijskega nadzorništva za koristni strokovni pouk. Slišali smo marsikaj zanimivega in poučnega, zlasti o pridelovanju pšenice, koruze in o živinoreji ter ostalih panogah kmečkega gospodarstva. Večerne tečaje je obiskovalo 30 do 40 starejših in mlajših kmetovalcev. Kmetijskemu nadzorništvu bi bili še bolj hvaležni, če bi poslal prihodnjič na podobne tečaje tudi predavatelje, ki bi nam predavali v domačem jeziku, ker italijanski le malo razumemo.

Še nekaj nam leži na srcu. Z velikim zanimanjem smo v Novem listu brali dopis iz Pevme, v katerem dopisnik poziva mestno upravo, naj vendar ob pevmskem mostu zgradi javno tehnilno. Briškimi kmetovalcem bi tako ne bilo treba več gnati živine z vozovi, napolnjenimi z raznim blagom, na Seneni trg, in sicer po zelo prometnem Korzu ali po drugih stranskih ulicah, kjer je tudi mnogo prometa. To povzroča živini in voznikom hude muke, katerih bi bili rešeni, če mestna uprava ustreže potrebam vsega obmejnega briškega prebivalstva.

IZ SOVODENJ

Vso našo občino je prejšnji teden močno presunila tragična smrt 28-letnega domačina Franca Cijana. Pokopali smo ga prejšnji četrtek ob izredno velik udeležbi vaščanov in okoličanov. Ker je bil rajni dober pevec, mu je naš pevski zbor zapel pred hišo žalosti in na grobu nekaj prelepih žalostink.

Vzroki tragične smrti niso še doslej znani. Njegovo truplo so našli v nekem potoku v bližini Belluna, kamor se je nesrečnež podal v petek predpreteklega tedna. Fant se je ta dan prazniško oblekel in se odpeljal na novem kolesu neznano kam. Domačih ni obvestil o svoji nameri in so zato bili več dni zanj v skrbeh. V sredo preteklega tedna pa je dospela žalostna vest, da je mrtev.

Dobremu mladeniču naj sveti večna luč. Užalošeni družini izrekamo globoko občuteno sožalje. Naj ji dobri Stvarnik pomaga, da laže prenese težko bol. Sožalju se pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

SMRT SLOVENSKEGA TRGOVCA

Pred tednom dni je umrl v Gorici znani trgovec jestvin na Kornu g. Rudolf Saksida v starosti 72 let. Pokojnik je bil znana osebnost med goriškimi slovenskimi trgovci. Bolehal je že več časa, a še vedno skrbel za trgovino. Družini in sinu, akademskemu slikarju prof. Saksidi, izražamo sožalje.

— o —

SOLSKO OBVESTILO

Ravnateljstvo Strokovne šole v Gorici javlja, da bo v nedeljo, 9. febr., ob 10.15 roditeljski sestanek v šolskih prostorih v Ulici Randaccio 22.

Beneška Slovenija

IZ ČEDADA

Zvedeli smo, da je ministrstvo za javna dela končno odobrilo načrt za asfaltiranje glavne ceste, ki iz našega mesta vodi na starodavno in priljubljeno Staro goro. Tu stoji, kot znano, veličastno romarsko svetišče, kamor radi zahajajo verniki iz vse Beneške Slovenije kakor tudi z Goriškega in s Tržaškega. Stara gora pa je obenem izredno lepa izletniška točka.

Za asfaltiranje ceste bodo potrošili, kot se vidi, 32 milijonov lir, od katerih bo polovico krila videmska pokrajina, ostalo pa gre v breme občinam v Čedadu in Prapočnem, ki bosta od tega dela imeli precejšnje dohodke, ker se bo povečal tujski promet. Na Stari gori že asfaltirajo trg za avtomobile in avtobuse, kar bo seveda zlasti ob lepem vremenu še bolj vabilo petične izletnike.

IZ SV. PETRA SLOVENOV

Pred beneškim sodiščem je bil sredi januarja obsojen na dve leti, šest mesecev in 15 dni zapora bivši pretor v Čedadu dr. Enrico Zuccarelli. Obsojen je bil zaradi poneverb in goljufije pri odplačevanju izposojenega denarja. Možu namreč ni zadostovala njegova masna plača, saj je vendar vsem dobro znano, da ni danes noben stan v Italiji tako dobro plačan kot sodniški. Živel je izredno razkošno in stalno menjaval svoj avtomobil. Da bi to zmogel, si je izposojeval denar in tudi med beneškimi Slovenci je našel precej žrtev. Le redko komu pa je vrnil posojilo.

Nas pa pri tem zanima le to, da je kot čedadski pretor sodil našim ljudem in jih na-

vadno tudi obsodil. Med temi je, kot je čitateljem Novega lista znano, tudi naš rojak Ernest Zdravljčič.

Sodnik dr. Zuccarelli je bil sedaj takomilo obsojen zastran tega, ker je po strokovnem mnenju psihiatra profesorja Fattovicha bil tedaj, ko je zagrešil zločinska dejanja, »deloma okrnjen v svoji duševnih sposobnostih«. Danes je pa zopet popolnoma zdrav.

Ko je bil naš rojak Ernest Zdravljčič obsojen, je bil torej čedadski sodnik dr. Zuccarelli po strokovni zdravnikovi izjavi, na podlagi katere je beneško sodišče izreklo milo kazen, »v okrnjenem duševnem stanju«. Sam Bog ve, koliko časa bi lahko živi pretor moral sedeti, če bi bilo strokovno mnenje psihiatra proti njemu. Slovenski časopisi so že takoj po obsodbi Ernesta Zdravljčiča Zuccarellijevo razsodbo ocenili za krivično. Med njimi je bil tudi Novi list.

Če je tako, potem je pa tudi naša zahteva po reviziji procesa več ko upravičena.

Tudi v decembru je bil osebni obmejni promet na vseh prehodih v Beneški Sloveniji zelo živahen. Čez mejo je v tej dobi šlo skoraj 12 tisoč oseb. Tudi tokrat so največ prehodov zabeležili pri Stupici. Mejo je tu prekorajilo 4570 jugoslovanskih in 1866 italijanskih državljanov.

Letos je videmsko Kmetijsko nadzorništvo podelilo nagrade nekaterim zaslužnim kmetovalcem v naših dolinah, ki so se lani potrudili, da so na svojih zemljiščih povečali pridelke.

Pri tekmovanju za večji pridelek krompirja je prejel zlato svetinjo in 30 tisoč lir kmetovalec Di Betta Zdravko iz Krnic. Na enem

hektaru je pridelal nad 538 q krompirja. Bronasto svetinjo in 10 tisoč lir je dobil Pividori Rihard iz Vizonta, ki je pridelal nad 619 q krompirja na enem ha. Četrto in peto nagrado je pa dobila daljša vrsta naših rojakov. Za večji pridelek koruze sta dobila 4. in 5. nagrado Komel Ivan in Kramar Lucijan iz Nem. Nagrajenim kmetovalcem vsi so-rojaki in sovaščani iz srca čestitamo.

IZ CEPLETIŠČ

Avtobusno podjetje Favstina Mašere iz Sovodenj je dobilo dovoljenje za prevoz potnikov iz Čedada do Cepletišč, to je do državne meje pri Polavi, kjer je obmejni prehod druge vrste. Doslej je avtobus vozil samo do Sovodenj. Novica je razveselila Cepletiščane, Trčmence in Mašerce, posebno pa Livčane in ostale prebivalce okrog Kobarida in Tolmina, ker jim je sedaj zelo olajšan dostop do Čedada.

ŠENTLENART

Sredi januarja so obiskali našo vas senator dr. Pelizzo, pokrajinska svetovalka Adriana Selan in ravnatelj ustanove Economia Montana. Ob njihovem prihodu je bil na našem občinskem sedežu sestanek, ki so se ga udeležili vsi občinski svetovalci.

V smislu zakona o pasivnih krajih v državi so za našo občino predlagali naslednja javna dela: napeljavo odtočnih kanalov v Gorenji Mjersi; gradnjo vodovoda v Ušivici in Zabrdju; ureditev občinske ceste Utana-Sevce; gradnjo poljske poti iz Čemurja v Pikon; ureitev vodovodov v Utani, Jagnedu, Pikonu in Črnici ter hudournikov Katica in Arbež, ki pososto prepravljata bregove; razna dela na pokopališču v Šentlenartu ter posipanje vseh cest v naših hribih.

20

V soncu in senci

(Usoda Habsburžanov)

R. B.

Med »krivci« je bil tudi finančni minister baron Bruck, ki je bil tudi tržaško gospodarstvo dvignil. Cesar ga je dal poklicati in mu vrget v obraz, da je z nemarno finančno upravo sokriv italijanskega poraza. Ko je prišel minister ves stit domov, je našel na pisalniku cesarjevo pismo, ki ga razrešuje ministrskih poslov. Nesrečni Bruck je hodil nekaj ur gor in dol po sobi, nato je vzel britev in si prerezal vrat. Tako je umrl res dober avstrijski državnik, obenem »najbolj pošten tepec, ki se je kdaj vdinjal Habsburžanom«, kot je napisal neki sodobnik. Nekaj mesecev po smrti se je izkazalo, da je finančni minister popolnoma nedolžen in da se z dobavami za vojsko ni okoristil.

Toda »pregrešni kozli« morajo biti, da pokrijejo kozlarije višjih. Mednje je prišel sedaj tudi nekoč vsemogočni pribočnik grof Grünne. Zgubil je svoje vplivno mesto in se je moral zadovoljiti s prazno dvorjansko službo višjega dvornega konjarja.

Z Grünnejem je zgubila vpliv tudi cesarjeva mati Zofija. Elizabetin vpliv je pa zraščel. Vendar se Zofija ni dala kar tako potlačiti. Ponrej so bili jabolko razdora med obema ženskama le otroci, zdaj so pa bila tudi politična vprašanja vmes.

Novi politični moške, ki so jih označevali kot liberalno — ustavne ideologe, so prevzeli vladno, ki se je izmikala vplivu konservativne dvorne klike okoli nadvojvodinje Zofije. Naslednik grofa Buola, zunanji ministar, je postal že nekaj dni po Solferinu grof Rechberg. Prvo njegovo delo je bila odslovit zasovraženega Bacha. Ta je demisijo rad podpisal, ko mu je Rechberg pojasnil, da bo enaka usoda že čez eno uro zadela tudi njegovega smrtnega laži — prijatelja policijskega ministra barona Kempena.

Vse te nove osebne spremembe so bile v prvem hipu voda na mlin cesarice; prav kmalu se je pa ta voda odtekla v drugo smer.

Od oktobra do februarja

Deset let trajajoči vladni absolutizem, oslo-njen na okostenelo fevdalno plemstvo, se je zamajal ob naskoku francoske garde pri Magenti in Solferinu. Še več; tudi Franca Jožefa samozavest je za trenutek zgubila ravnotežje.

S pomočjo notranjega ministra Ageuorja Goluchowskega, silno bogatega poljskega plemiča, je pripravljal »oktobrsko diplomato«, ki naj bi pomenila začetek ustavnih pravic. Te

naj bi prinesle samoupravo pokrajin, občin in deželnih zborov. Obljubljeni federalizem pa ni bil v duhu Mazzinija, ampak po Metternichovem sistemu. Sam cesar je potolažil mater v posebnem pismu z besedami: »Bo sicer nekaj več parlamentarnega življenja, a vsa oblast bo ostala v mojih rokah.«

Nova ustava, ki bo »stalni in nepreklicni državni temelj«, je bila od Madžarov na prav poseben način izglasovana. Prejšnji večer je zunanji minister poklical madžarske zastopnike kar brzojavno na Dunaj. Niso imeli niti časa, da bi se preoblekli, ko so morali na posvet. Poslušali so novi vladni načrt in so ob koncu izjavili, da se bodo vrnili v Budimpešto in osnutek proučili.

»Kaj, proučili?« se je razjezil Rechberg. »Dokument bo jutri zjutraj že tiskan v Uradnem listu in s tem postane pravomočni zakon.« Tako je bila »demokratska« ustava na »demokratičen« način sprejeta.

Cesar je že upal, da bo oktobrska ustava naredila mir v državi, pa se je zopet zmotil.

Vojna v Italiji, neustaljene politične razmere v državi, neprestane spletke in sumničenja na dvoru so cesarici Elizabeti strle živce.

Beg v svet

Ni več mogla vzdržati doma. Sklenila je, da pobegne v svet. Kamorkoli, samo ven iz morečega vzdušja. Pa otroci? Ah, saj te so že davno iztrgali iz materinega objema. Oblast nad njimi je imela »prava cesarica Zofija«, kot je celo služinčad v cesarski hiši imenovala taščo.

(Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Iz polpreteklih časov

(V Pagnaccovem zrcalu)

Znani tržaški politični esejist Federico Pagnacco je zbral iz svojih prejšnjih spisov nekatere in jih je pred kratkim izdal v zbirki. V teh Scritti politici razpravlja o odnosih med Italijani in Slovenci na Tržaškem ozemlju in o vlogi Trsta ob stiku dveh svetov: vzhodnega-slovenskega in zapadnega-romanskega.

Delo obsega dobo političnih in kulturnih trenj od prve svetovne vojne do nove priključitve k Italiji. Pisatelj skuša pri opisovanju polstoletnega sožitja med Italijani in Slovenci pokazati svojo objektivnost. Kot dokaz navaja, da je že leta 1915 kot Scipio Slataper zastopal načelo, da je treba v kulturnem življenju pokazati do slovenske in hrvatske manjšine široko naklonjenost. Brž pa dostavlja, da je bil za to, naj se Slovencem in Hrvatom prepreči vsako politično udejstvovanje. Kaj to pomeni? Ali naj bi manjšina ne bila smela imeti svojih strank in svojih političnih predstavnikov? Kako pa naj udeleži svoj kulturni program?

Razstava Livia Rosignana

Za Jožetom Cesarjem je nastopil v Občinski galeriji slikar Livio Rosignano. Razstavil je okrog trideset oljnatih slik ter eno tempero. Slikar je še mlad, vendar umetnost pojmuje z vso resnobo in zato je dosegel že presenetljivo lepe uspehe! Njegove slike žare v močnih, sočnih barvah in gledalec ima vtis, kakor da so osvetljene od neke posebno močne svetlobe, ki napravlja njegove pokrajine izredno plastične in jim daje neko posebno globino. Ta svetloba izhaja seveda le iz umetnika samega. Njegovim slikam podeljuje nenavadno toplino in značilnost.

Rosignano najrajši slika značilne kottičke tržaškega predmestja, pri čemer skuša zajeti v slike čim več pristnega vzdušja, kar se mu kakor malokateremu slikarju tudi posreči. Pri tem ne išče kakih posebno učinkovitih motivov. Lepoto odkriva tam, kjer je mnogi ne vidijo, četudi hodijo mimo vse življenje. Simpatično od mladega slikarja je tudi to, da se ne lovi za »izmi«, ampak ustvarja iz sebe, iz lastnega doživljanja in občutja. Tudi v njegovi tehniki se odraža pristnost doživljanja, ne pa lov za idejami ali želja, da bi v skladu s trenutno slikarsko modo.

Obisk Rosignanove razstave je bil zato prijeten in je pomenil resničen užitek.

m. z.

Nedoslednost pisatelja se pokaže tudi pri orisu fašistične dobe. Pagnacco, ki je bil tudi v vodstvu Compagnie volontari giuliani, pravi, da so Mussoliniju poslali l. 1925 poziv, naj ne zatire slovenskih šol ali naj pa vsaj v cerkvi dovoli rabo materinščine. Prizna torej, da je bila manjšina preganjana. Zato se tem bolj čudno bere, ko piše, da je jugoslovanska propaganda pretiravala v opisovanju fašističnega pritiska, saj da ni med leti 1919 do 1943 nobeden Hrvat ali Slovenec zbežal iz Italije v Jugoslavijo. Vsem ljudem je pa še vedno v dobrem spominu, kako je moralo pred črnim nasiljem bežati na tisoče in tisoče naših učiteljev, duhovnikov, razumnikov, obrtnikov, delavcev in kmetov čez mejo!

Nič se tudi Pagnacco ne spomni, kako so nas mučili fašisti v ulici Bellosguardo v Trstu, kako so nas pošiljali v izgnanstvo na otoke in tlačili v »posebne bataljone«, kjer je vladala lakota. Spis izzveni tako, kot da bi Trst mogel prospevati le, če bi bila Italija ohranila svoje meje na alpskih grebenih, kajti mesto je predzidje zapada in ne sme biti potisnjeno na ozek parobek ob morju.

Pisatelj bi rad pokazal svojo nepristranost, ko govori o potrebi kulturne dobrohotnosti do Slovencev. Zapade pa v napako skoro vseh italijanskih političnih in literarnih zgodovinarjev, ki presojujejo ves slovenski kulturni svet nekako zviška.

Kdor opisuje dogodke, ki jih je še sam doživljal, jih pa ne sme pogrevati iz takrat objavljenih svojih člankov, temveč jih mora podoživljati iz neke razdalje, sicer zapade v pristranost.

r. b.

— o —

AVRELIJ LUKEŽIČ V OBČINSKI GALERII

V sredo zvečer so ob 18. uri odprli v Občinski galeriji na Velikem trgu samostojno razstavo slovenskega tržaškega slikarja Avrelija Lukežiča. Njegova razstava je nasledila Rosignanijevo, ki je nastopil za Jožetom Cesarjem. Izredno dejstvo je, da dva slovenska slikarja drug za drugim razstavljata v naši Občinski galeriji, kamor je prej slovenski slikar le težko prodril. Zadnje čase se je tudi tu obrnilo na bolje, v duhu boljšega kulturnega sožitja obeh tukajšnjih narodnosti, kar nas veseli. Ravnateljstvo Občinske galerije zasluži priznanje za svojo objektivnost. Zeleli bi le, da bi ravnale tako tudi druge tržaške kulturne ustanove. Za nekatere izmed njih namreč Slovenci še vedno ne obstajajo.

Lukežičeva razstava bo nedvomno pritegnila številne obiskovalce, ki cenijo poetične slike tega umetnika.

E. Z.

V DACHAUSKIH BLOKIH

2. Veselo sva si dala roki, a komaj sva spregovorila nekaj besed, ko je slavist nenadno utihnil sredi stavka in privzdignil zasneženi klobuk ter vljudno in nekam pretirano prijazno pozdravil človeka, ki je stal ob njem. Bil je oblečen v dolg črn plašč in na glavi je imel črn klobuk, globoko potisnjen na oči. Zaradi čokatosti se je zdel nižji, kot je bil v resnici. Pod pazduho je tiščal aktovko in človek bi ga prav lahko zamenjal za nerodno oblečenega, revnega podeželskega kaplana ali za že nekoliko postarane študenta filozofske fakultete, ki ga bolj zanimajo klasiki svetovne literature kot uspehi pri dekletih.

Slavist je začel z njim vljuden, površen pogovor, medtem ko sem jaz premišljeval, kje sem že videl tega človeka. Zdel se mi je znan. Moral bi ga poznati. Vendar pa me ni preveč zanimal. Ker sem stal zraven, sem nehoti slišal odlomke njunega razgovora, ne da bi ga poslušal. Sam ne vem, zakaj sem postal pozoren, ko sem zaslišal besede, ki bi se bile zdele v drugih okoliščinah čisto brezpomembne.

»Moram še v Št. Vid«, je rekel človek v črnem plašču, morda na slavistovo vprašanje, kam se pelje. »Jutri zjutraj odide nov transport in je treba še urediti formalnosti«.

Če je imel kak civilist tisti čas opraviti s transporti in če je lahko kar tako prehajal blok, je bil bodisi pri kakem prehranjevalnem uradu, kjer je imel opravka s transporti klavne živine, in

je bil že zaradi tega vreden vse pozornosti. Zakaj, ni treba niti omenjati; ali pa... Zdaj me je začel bolj zanimati. Njegov obraz in obnašanje pa sta bila taka, da bi mu bil človek težko prisodil eno ali drugo teh služb. Bil je preveč skromen in neroden za človeka, ki se je znal prikopati do mesta organizatorja živinskih transportov, in prespokojen in premil za organizatorja človeških transportov.

Ko sva izstopila, je vprašal slavist s skrivnostnim glasom:

»Ali veš, kdo je bil to?«

»Ne«.

»Maks Loh.«

»Saj res. Nisem se mogel spomniti, od kod ga poznam.«

»Človek mora biti vljuden z njim. On je tisti, ki odloča, kdo bo šel v Dachau in kdo bo izpuščen«, se je opravičeval slavist. »Si slišal, ko je govoril o jutrišnjem transportu?«

»Seveda. Mislil sem, da je v službi pri prehranjevalnem uradu in da govori o živini.«

»Zvenelo je res tako. Imel pa je v mislih ljudi. Tako je pač v današnjih dneh.«

Dal mi je roko in izginil za vogalom pri Bati. Tisti čas je prišlo kar v navado, da so si ljudje pri slovesu podajali roke, četudi so si bili najbližji znanci in prijatelji, ker nihče ni vedel, kdaj bo spet videl prijatelja in če ga bo sploh še kdaj videl. Morda je bilo v tem stiskanju rok tudi nekaj podzvestnega, neka nagona želja po bližini dobrega, bližnjega človeka v divjaškem svetu, v katerem smo se znašli.

(Dalje)

Še nekaj o slovenski knjižici

PREMOČAN CANKARJEV VPLIV

Med glavne vzroke lirčnosti slovenskega pripovedništva bi morali prišteti, če hočemo biti odkriti in objektivni, tudi vse premočan Cankarjev vpliv v sodobni slovenski literaturi. Z nekoliko pretiravanja bi lahko celo rekli, da vse današnje slovensko pripovedništvo še vedno slepo hodi za Cankarjem. Seveda se pisatelji in pogosto tudi kritiki tega popolnoma ne zavedajo. V Cankarju vidijo oboji neko absolutno pisateljsko avtoriteto in vzgled, nekak ideal, ki se mu skušajo približati. Pri Cankarju se vsi pripovedniki uče pisanja in jezika, mnogi tudi nehoti že s tem, da predstavljajo Cankarjeva dela njihovo glavno berilo v dolgih letih študija in tudi še pozneje. Cankar pa z muziko svojega jezika in s svojim svetoljubljem nekako upijani bralca, zlasti še mladega, in še bolj poglobi v njem pesimistično ali tragično občutje življenja, ki ga je dobil v svoji mladosti.

Seveda nihče noče zanikati, da je bil Cankar velik pisatelj. Ni pa bil velik pripovednik, kar jasno pride do izraza pri prevodu v tuje jezike, ko se izgubi čar njegove besede in muzika njegovega pesniškega jezika. Tako je n. pr. šele pred kratkim nekdo resnicoljubno poročal, da se Čehi nikoli niso mogli ogreti za Cankarja, in to verjetno prav iz tega razloga. Cankar sploh ni znal fabulirati. Celotno njegovih obsežnejših tekstih ni skoro nobene prave zgodbe. So problemi, so živi ljudje, a zgodbe ni; vsak njegovih ljudi že stopi s svojim križem na rami v zgodbo in se kvečjemu v njej pod križem zruši.

Cankar je bil in je ostal v bistvu lirik in močna polemično-esejistična natura, a epik ni bil in tudi ne resnični dramatik, in tega bi se morala slovenska kritika končno zavesti in opustiti svoj kult Cankarja, s katerim je stakala okrog njega nekako oficijelno in hladno aureolo, ki nam ga bolj odtuja kot približuje, ter se stvarneje lotiti študija odklona in slabosti njegovega pisanja. S tem bi napravila veliko uslugo tudi današnji generaciji slovenskih pripovednikov, ker bi jim pokazala, katerih Cankarjevih napak naj se ogibljuje in v čem ni prava epika.

Dejansko se zdi, če prebiramo sodobne slovenske pripovednike, da še nihče med njimi ni slišal o Hemingwayu ali Faulknerju, Grahamu Greenu ali Camusu. Vsi so ostali tam nekje pri Cankarju in celo Zolaju. Celotno Potrčevem romanu Na kmetih bi dejali, da bolj kliče bralcu v spomin Zolaja kot pa kakega modernega epika.

(Dalje)

SPACAL NA BIENALI

Na Bienalo, ki bo prihodnjega junija v Benetkah, je od 40 tisoč italijanskih slikarjev bilo povabljenih 30, med njimi tudi naš tržaški slovenski slikar Lojze Spacal.

GOSPODARSTVO

POSKUŠNJE V VIDEMSKI POKRAJINI

Preteklo leto so v videmski pokrajini pridelali več tekem za najvišje hektarske donose pri koruzi in krompirju. Uspehi so bili nad vse pričakovanje lepi.

Koruzna

Tekmovalo je skupno 184 kmetovalcev, razdeljenih v tri krajevno oddaljene skupine. Pri tem je 44 kmetovalcev preseglo hektarski donos 100 stotov suhega zrnja (16% vlage). Najvišji hektarski donos je dosegel Menis Domenico v Zeglianutto s 147.43 stoti; ni pa dobil prvega darila, ker je bila obdelana površina premajhna (1500 m²). Najvišje ocenjen je bil Simeoni Luigi iz Treppo Grande, ki je dosegel hektarski donos 140.24 kg. Prvih 25 nagrajenih je izkazalo srednji hektarski donos 117.75 stota.

Vsi tekmovalci so sejali hibridno ali križano koruzo. Največji pridelek so bili doseženi s sorto Funk's 91, zelo dobro pa se je obnesla tudi sorta U 41, ki je dala pri 20 tekmovalcih hektarski pridelek nad 100 stotov.

Poleg globokega in pravočasnega oranja, gnojenja in setve je zelo važna tudi gostota: tekmovalci so sadili koruzo v vrste, ki so bile oddaljene druga od druge 73 cm, v vrstah pa je bila razdalja med posameznimi stebli 33 cm. Tako dobimo srednjo gostoto 4.2 stebila na m².

Krompir

V ravnini, v brdnatem in gorskem delu pokrajine je bilo 155 tekmovalcev. Najvišji hektarski donos, in sicer 674.64 stota gomoljev, je dosegel Venier Giacomo v Spillim-

bergu s sorto Agnes. Drugih 25 tekmovalcev je preseglo hektarski pridelek 500 stotov in prvih 21 tekmovalcev je pridelalo v srednjem 547.41 stota gomoljev na ha.

Vsi tekmovalci so sadili tako imenovano kontrolirano seme, to je seme, ki izvira iz nadzorovanih razmnoževališč za semenski krompir. Takih razmnoževališč je kmetijsko ministrstvo priznalo 24 za vso Italijo, med temi tri na Južnem Tirolskem (2 v Brunecku (Brunico) in 1 v Brixenu (Bressanone)). Zemljišče je bilo bogato pognojeno s hlevskim gnojem in še z umetnimi gnojili, posebno kalijevimi. Krompir so morali tudi škropiti proti peronospori in kloradskemu hrošču ali krompirjevcu: izvršena so bila 4 škropljenja.

Tudi za krompir je zelo važna pravilna gostota. Na parcelah, kjer je hektarski donos presegel 500 stotov, so ga sadili na razdaljo 65 cm med vrstami in 30 cm v vrstah, tako da je prišlo na m² po 5.2 grama. Pridelek je znašal povprečno 1.05 kg na gram. Nekateri so sadili bolj gosto, tako da je bilo med vrstami 61 cm, v vrstah pa 25 cm razdalje.

Najbolje se je obnesla že znana bavarska sorta Agnes, ki je tudi zelo okusna. Na drugem mestu najdemo drugo bavarsko vrsto Jakob, kateri sledita angleška Majestic in kanadska Kennebec. Nekateri preizkuševalci ob zgornjem Teru (Terski Slovenci) so sadili sorto Bianca Slava. Ta je naša stara sorta Kamnik, oziroma oneida. Najvišji hektarski donos te vrste je bil 381 stotov, kar ni malo.

NA »RINGU« NI MIRU!

Za poklicne boksarje je vsaka sezona pestra in zanimiva. Takšno je bilo tudi leto 1957. Njegova glavna oznaka je, da se ugled ameriškega boksa močno maje, ker mu primanjkuje mladih sil. Medtem ko so pred leti Evropejci v boks malo pomenili, se zdaj v več kategorijah močno uveljavljajo. Glavno silo Evrope predstavljajo Francozi Humez, Hamia, Halimi in Ferrer, Italijani Loi, D'Agata, Garbelli in Marconi, Nemci Heopner in Schoepner ter Španec Martin.

Najboljši poklicni boksar lanskega leta je bil Američan Carmen Basilio, ki je svetovni prvak srednje kategorije. Na drugem mestu je Ray Sugar Robinson; sledijo Nigerijec Bassey, Američan Broyn in Argentinec Pascual Perez.

Potem ko je slavni Rocky Marciano zapustil boksarski oder, vlada v največji kategoriji neusmiljeno 23-letni črnc Patterson. S svojo izvrstno tehniko, z močnimi in učinkovitimi udarci daleč nadkriljuje vse ostale tekmece (Jackson in Rademacher sta v tekmi za svetovno prvenstvo kmalu klonila). Dobro obetata pa še neporaženi Eddie Machen in Willie Pastrano.

Prvak poltežke kategorije je Archie Moore. Možakar trdi, da je star 41 let, toda tisti, ki ga dobro poznajo, sodijo, da je že prekoračil 46. leto. Kljub temu se žilavi črnc učinkovito upira vsem mlajšim izzivalcem (knockoutiral je Anthonyja v 7. rundi).

Največji boksar zadnjega desetletja je Ray Sugar Robinson, ki pa je že v letih in na koncu svoje športne dejavnosti; 38-letnega črnca je septembra meseca po točkah porazil bojeviti Basilio, ki je Robinsonu odvzel naslov prvaka. Boksarski dvoboj med enakovrednima nasprotnikoma je bil eden najbolj divjih v zgodovini te krute športne panoge. Primerjamo ga lahko samo s prvimi boksarskimi nastopi, ko so se tekmeči bili do onemoglosti še z golimi rokami. Marca meseca se bosta Basilio in Robinson ponovno spoprijela in strokovnjaki sodijo, da bo

Sportni pregled

zmagal stari Robinson. Častno so se lani izkazali Fullmer (bil je tudi svetovni prvak), Giardello, Calhoun in Francoz Humez, ki je znan po svoji bojevitosti.

Potem ko je Basilio odstopil, se za naslov svetovnega prvaka welter kategorije poteguje več boksarjev. Najboljši so Kubanec Logart, Avstralec Barnes, Američani Akins, Martinez in Turner. Ne smemo pozabiti Italijanov Garbellija in Marconija, Angleža Watermana in Francoza Ferrera.

Malo boksarjev se lahko hvali s tako dolgo in obenem zmagovito športno dejavnostjo kot Italijan Duilio Loi. Odlikuje se s krasnim slogom in z učinkovitimi udarci. Čeprav je lani dosegel sijajne uspehe, se ne more udeležiti borb za svetovno prvenstvo. Svetovni prvak Joe Brown se noče z njim pomeriti in se raje bojuje z manjvrednimi nasprotniki, kot so Smith (knockout v 11. rundi), Zulueta (knockout v 15. rundi) in Lopez (knockout v 11. rundi). Med najboljšimi je tudi Italijan Rosi, ki nastopa v Ameriki.

Najizrazitejša osebnost peresne kategorije je spretne in pogumni Nigerijec Hogan Kid Bassey, ki je v Parizu v 10. rundi pobil na tla Alžirca Hamio. Čeprav novemu svetovnemu prvaku manjka v borbi resnost, ima še mnogo možnosti za nadaljnji razvoj. Njegovi nevarni nasprotniki so poleg Američanov Chestnuta, Jorgensena in Moorea tudi Argentinec Gonzales, Mehikanec Moreno in Filipinec Elorde.

V bantam kategoriji je Francoz Halimi (zmagal je po točkah) tudi proti Mehikancu Maciasu potrdil svojo veliko premoč. Upravičeno ga lahko prištejemo med najboljše boksarje na svetu. Francoz, ki sedaj nastopa v cirkusu, se bo letos ponovno pomeril z gluhozemim Italijanom D'Agato, ki se odliku-

DOPOLNILNA KRMILA

Postopno prehajajo v pozabo časi, ko se je goved morala zadovoljiti z dobro ali slabo krmom, ki jo je nudilo posestvo in je samo v izrednih primerih za priboljšek dobivala nekoliko otrobov in živinske soli. Danes so prav redki živinorejci, ki bi ne živini redno krmili soli. Ta je tudi nujno potrebna, saj služi za tvorbo različnih sokov, pred vsem prebavilnih, kar je posebno važno za prežvekovalce. Mnogo soli potrebujejo zlasti krave mlekarice, ker jo redno izločajo z mlekom: v vsakem litru mleka je je vsaj 2 grama.

Poleg soli, ki vsebuje natrij in klor, sta nujno potrebna še apno in fosfor. Ti dve prvini tvorita v živalskem okostju skoraj polovico teže in zato je jasno, da potrebujejo mnogo teh snovi zlasti živali, ki so še v razvoju. Mnogo apna in fosfora potrebujejo tudi krave mlekarice, saj je v vsakem litru mleka najmanj poldrugi gram apna in 2 grama fosfora. Živalim ju nudimo v obliki klajnega apna.

Ni pa dovolj, da krmo dopolnimo s soljo in klajnim apnom, posebno sedaj ne, ko dobiva žival skoraj izključno suho hrano. Ta ima namreč mnogo manj vitaminov kot sveža krma. Zato od pomladi do jeseni, ko dobiva žival svežo krmno, ni nujno potrebno, da posebno skrbimo za zadostno količino vitaminov; veliko pa moramo na to paziti v zimskem času. Če ni v krmi dovolj vitaminov, se rodijo šibka teleta, živali imajo šibko okostje, raje zbolijo itd.

V trgovini je na razpolago mnogo prigrutkov, ki vsebujejo vse potrebne rudninske snovi (natrij, klor, apno, fosfor) in vitamine. Prigrutki so sicer nekoliko dragi, a napreden živinorejec jih bo kljub temu kupil, ker se mu bodo kmalu izplačali.

je s svojo rutino ter tipičnim slogom.

Osmo in zadnja kategorija je mušja, kjer srečamo Argentinec Pascuala Pereza. Svetovni prvak je lani tako proti Angležu Dowerju (knockout v 1. rundi) kot proti Špancu Martinu (knockout v 3. rundi) dokazal, da je res najboljši na svetu.

D. T.

LESTVICA NAJBOLJSIH BOKSARJEV NA SVETU TEŽKA KATEGORIJA

Svetovni prvak: Floyd Patterson (ZDA)

1. Machen (ZDA), 2. Folley (ZDA), 3. Pastrano (ZDA), 4. Harris (ZDA), 5. Carter (ZDA).

POLTEŽKA KATEGORIJA

Svetovni prvak: Archie Moore (ZDA)

1. Johnson (ZDA), 2. Durelle (Kanada), 3. Anthony (ZDA), 4. Spieser (ZDA), 5. Hoepner (Nemčija).

SREDNJA KATEGORIJA

Svetovni prvak: Carmen Basilio (ZDA)

1. Robinson (ZDA), 2. Fullmer (ZDA), 3. Calhoun (ZDA), 4. Giardello (ZDA), 5. Humez (Francija).

WELTER KATEGORIJA

Svetovni prvak: ni proglašen

1. Logart (Kuba), 2. Akins (ZDA), 3. De Marco (ZDA), 4. Martinez (ZDA), 5. Ortega (ZDA).

LAHKA KATEGORIJA

Svetovni prvak: Joe Brown (ZDA)

1. Loi (Italija), 2. Lane (ZDA), 3. Dupas (ZDA), 4. Towel (Juž. Afrika), 5. Andrade (ZDA).

PERESNA KATEGORIJA

Svetovni prvak: Hogan Kid Bassey (Nigerija)

1. Hamia (Francija), 2. Elorde (Filipini), 3. Moreno (Mehika), 4. Jorgensen (ZDA), 5. Chestnut (ZDA).

BANTAM KATEGORIJA

Svetovni prvak: Alphonse Halimi (Francija)

1. D'Agata (Italija), 2. Macias (Mehika), 3. Espinosa (Filipini), 4. Padilla (Filipini), 5. Peacock (ZDA).

MUSJA KATEGORIJA

Svetovni prvak: Pascual Perez (Argentina)

1. Arias (Venezuela), 2. Martin (Spanija), 3. Miso (Japonska), 4. Suarez (Kuba), 5. Diez (Mehika).

10

Za
naše
n
a
i
m
l
a
i
š
e

Z
i
m
s
k
o

v
e
s
e
l
j
e

Rumena kača - vladar sveta

E. Wallace . R. B.

19

»Ah, veš, Davi sem srečala gospoda Lynna. Kako eleganten! Bogznaj, čemu se je prvič pojavil v takih cunjah?«

Ivanka se je skušala izogniti temu razgovoru. Vendar se je hotela malo maščevati.

»Lynne ni nikak postavljač,« je odvrnila s ponosnim glasom. »Prav danes sem zvedela, da ima stric Joe samo desetino dohodkov od tiste družbe, osemdeset odstotkov pa pripada Cliffordu Lynnu, da veš!« »Kdo ti je to povedal?« je radovedno vprašala.

»On sam. Vem, da govori resnico.«

Letty je odprla usta, da bi kaj zinila, pa ni spravila besedice iz sebe. Obrnila je hrbet in zaloputnila vrata. Ni preteklo pet minut, ko se je vsa razburjena vrnila s sestro Mabel.

»Kakšne pravljice ti tvezi,« je vpila. »Kako, da nismo doslej tega vedeli?«

Ivanka je komaj zadrževala smeh, a se je delala, kot da je padla iz oblakov.

»Toda, oče ve kaj o stvari,« je pritiskala Mabel.

»Ne, mislim, da ne. Razen...«

Sestri sta se spogledali.

»Toda ves položaj je potemtako spremenjen,« je spet vzkliknila Mabel. »Se razume, da ne jaz ne moja sestra nisva mogli dati besede takemu razcapancu, kot je bil sluga našega strica.«

»Bilo bi nespametno,« se je vmešala Letty, »toda zdaj je jasno, da je stric Bray glede poroke menil eno izmed naju. Zate, Ivanka, sploh ni vedel.«

»Prav gotovo ne!« je pritrdila Ivanka.

Mabel je globoko zasopla in se spustila na naslanjač. »Torej smo dogovorjene,« je nekam pomirjeno vzdihnila. »Če je res, kar si povedala, Ivanka, potem veš, da je bila želja dragega strica drugačna in da jo je treba spoštovati.«

»Kakopak,« je poudarila Letty.

»Prav davi sva se pogovarjali z Letty,« je spet modrovala Mabel. »Če se mora kdo žrtvovati za družino, se morava medve. Je res, da si se ti prva ponudila, toda žrtve ne moremo kar tako sprejeti. Ne moremo ti dovoliti, da bi nesrečno živel ob možu, ki ga komaj poznaš...«

TEDENSKI KOLEDARČEK

9. februarja, **nedelja**: Apolonija
 10. februarja, **ponedeljek**: Silvan, Dušan
 11. februarja, **torek**: Lurška M. b., Deziderij
 12. februarja, **sreda**: Evlalija, Cvetka
 13. februarja, **četrtek**: Katarina
 14. februarja, **petek**: Valentin
 15. februarja, **sobota**: Favstin, Jordan

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 5. februarja si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	623—627 lir
avstrijski šiling	23,50—24,25 lir
100 dinarjev	80—85 lir
100 francoskih frankov	127—132 lir
funt šterling	1620—1690 lir
nemško marko	146—148 lir
pesos	13—15 lir
švicarski frank	145,50—147 lir
zlato	707—710 lir
napoleon	4775—4900 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 9. februarja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Kronika sedmih dni v Trstu; 16.00 Slovenski zbori; 17.00 Dramatizirana zgodba: R. Lenček: »Po jerebico«. Igrajo člani RO; 18.55 Folklorni ansambel Srečka Dražila; 20.30 Sekstet Boruta Lesjaka.

Ponedeljek, 10. februarja, ob: 11.30 Brezobvezno, drobiž od vsepovsod in — Predavanje: »Nova tehnika smučanja«; 18.55 Vokalni kvintet »Zarja«; 19.15 Radijska univerza — Zemlja kot planet: 1. »Zemlja se spreminja«; 20.00 Sportni komentar; 20.30 Gustavo Charpentier: »Luisa«, opera v 4 dej. V prvem odmoru (21.10): Sodobna književnost in umetnost: M. Malenšek: »Bratstvo«, predava prof. M. Jevnikar. V drugem odmoru (22.10): Raztreseno cvetje lirike: 5. »Pesmi o življenju«, ureja prof. Beličič.

Torek, 11. februarja, ob: 11.30 Brezobvezno, drobiž od vsepovsod in — Potovanje po Italiji, turistični razgledi M. A. Bernonija; 18.30 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 19.00 Koncert sopranistke Z. Gašperšičeve, pri klavirju D. Svara; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Obletnica tedna: »100 let Lourdesa«; 22.00 Novela: G. Boccaccio: Decameron »Peti dan, deveta novela«, prevod in ureditev: prof. J. Tavčar.

Sreda, 12. februarja, ob: 11.30 Brezobvezno, drobiž od vsepovsod in — Žena in dom, obzornik za ženski svet; 19.15 Sola in vzgoja: »Strah ima velike oči«.

predava prof. I. Theuerschuh; 21.00 A. Berretta: »Ti«, komedija v 3 dej. Igrajo člani RO.

Četrtek, 13. februarja, ob: 11.30 Brezobvezno, drobiž od vsepovsod in — Predavanje: »Pust v Alpah«; 18.30 Sirimo obzorja: »Moj dom je Evropa«; 18.50 Studentovski zbor »Vinko Vodopivec«; 19.15 Radijska univerza: Tečaj o lokalnih samoupravah: Občina in pokrajina: »Občina kot pravna oseba«; 21.00 Ilustrirano predavanje: Zgodbe o pomorskih nesrečah: 1. »Portugalske kronike iz XVI. stol.«; 21.40 Pri domačem ognjišču; 22.00 Mnenja preteklosti in sedanjosti: »J. Jurčič, prvi klasik«, predava prof. M. Jevnikar.

Petek, 14. februarja, ob: 11.30 Brezobvezno, drobiž od vsepovsod in — Zivljenja in usode: »Camillo Castiglioni«, predava dr. B. Mihalič; 19.15 Znanost in tehnika: »Učinki mraza na žive snovi«, predava ing. M. Pavlin; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 Dante Alighieri: Božanska komedija — Pekel. 4. oddaja. Drugi spev (dr. A. Gradnik - dr. J. Jež).

Sobota, 15. februarja, ob: 11.30 Brezobvezno, drobiž od vsepovsod in — Predavanje: »Na angleški rivi«; 16.00 Radijska univerza: Kako so živeli stari Grki: 2. »Trg Agorà, središče mestne trgovine in javnega življenja«; 17.00 Vokalni kvartet »Večernica«; 18.00 Oddaja za najmlajše: L. Debelli: »Angelček Zarkec pripoveduje«. Igrajo člani RO; 19.15 Stanek s poslušalkami; 20.30 Teden v Italiji; 21.00 Dramatizirana zgodba: J. Verne - D. Pertot: Matija Sandorf, tržaški upornik: 3. del: »Doktor Antekirt«. Igrajo člani RO.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 427: Imam 150 litrov vina z neprijetnim okusom po modri galici. Ali je mogoče ta okus odpraviti?

Odgovor: Vino je okus dobilo, ker ste med trgatvijo ali pozneje dali grozdje, mošt ali vino v posodo, ki ste jo med letom uporabljali za raztopino modre galice. Zato je vino dobilo grenak okus, ki ga odpravimo takole: v dobro ohranjeni emajlirani posodi kuhamo v 4 decilitrih vode 5 gramov žveplene sode cveta (najčistejšje žveplo) in 10 gramov jedke sode (soda caustica potassica), in sicer toliko časa, da se vse žveplo raztopi. Nato vse skupaj precedimo in odcedek primešamo vinu, ki seveda ne sme imeti lege drožja. Premešati moramo prav dobro. Po 8 dneh vino pretočimo in usedlino zavrzemo. Zgornja količina zadostuje za 100 litrov vina. Za 150 litrov morate vse snovi povečati za polovico. Če ostane v vinu še kaj okusa po galici, postopek ponovimo.

Izdaja Konzorcij Novega lista
 Odgovorni urednik Drago Legiša
 Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
 Telefon 29-477

ŽENSKI KOTIČEK**NE ZAVRZIMO JAJCNIH LUPIN**

Jajčne lupine so zelo koristne, zato jih ne metajmo v ogenj. Zdrobljene jih dodajamo h krmi kokošim, ko v zimskih mesecih ne morejo na pašo. Lupine lahko posušimo in z njimi čistimo tudi steklene predmete. Pomešane s kisom in soljo so izvrstno čistilno sredstvo za bakrene in medeninaste predmete. Z jajčnimi lupinami lahko gnojimo sobnim cveticam. Če jih zavežemo v vrečico in potopimo v kotel, v katerem kuhamo perilo, služijo kot odlično belilno sredstvo.

NASI RECEPTI:**VSE IZ POMARANC**

Pomarančna pena: Nastrgajmo lupine nekaj pomaranč. Iztisnimo sok in dodajmo malo vode. Soku treh večjih pomaranč dodajmo štiri rumenjake in zmešajmo s 150 g sladkorja. Vse skupaj kuhajmo na pari v mešajmo toliko časa, dokler se ne strdi. Postrežemo s tolično sladko smetano. — **Pomarančni rižev kolač:** Skuhajmo 250 g riža s 125 g na drobno zrezanih pomaranč. Pekač namažimo s surovim maslom in vanj dajmo izmenoma plast riža in plast pomarančne marmelade. Zadnja plast naj bo riž. Popečemo v pečici. Ohlajeno stresimo iz pekača. Kolač poskropimo z žganjem. — **Pomarančni kiplnik:** Vzemimo dobro sesekljane lupine štirih pomaranč in ene limone ter jih premešaj s 150 g sladkorja. Stolci trdne iz štirih beljakov in dodaj sladkor z lupinami. Pekač namaži z maslom, stresimo vanj zmes in peci pol ure v vroči pečici. — **Pomarančni kompot:** Vzamemo 75 g sladkorja v kockah in vsako kocko natremo s pomarančno lupino. Dodamo četrt litra vode in kuhamo deset minut. Pomaranče nato olupimo, jih zrežemo na obročke ter namakamo nekaj ur v ohlajeni zmesi. Vse poskropimo z žganjem ali še bolje z likerjem.

GLASBENA MATICA V TRSTU

V soboto, 8. februarja, ob 21. uri v dvorani na stadionu »Prvi maj«

PLES

V nedeljo, 9. februarja, ob 16. uri v dvorani Ljudskega doma v Sv. Križu

VESELI POPOLDAN

V nedeljo, 9. februarja, ob 20. uri v Avditoriju

VESELI VEČER

Sodelujejo:

KVINTET AVSENIK — MILCINSKI-JEZEK

IN KOVIC TER PEVSKI DUET

»Vedve ga poznate morda bolje kot jaz,« jo je prekinila Ivanka.
 »Me? Ne vidiš, da imava več življenjskihkušenj,« je Mabel ukazovalno pojasnjevala. »Sicer pa meni ne gre za bogastvo. Hvala Bogu, oče je dovolj bogat, da me preskrbi, pa naj se poročim z Lynnom ali ne.«

»...hotela si reči, da se ena izmed naju poroči z Lynnom,« je zavreščala Letty.

Nekdo je potrkal.

»Naprej!« je pozvala Ivanka.

Vstopil je služabnik s pisemcem. »Spodaj je neki gospod, ki bi rad govoril z gospodično Ivanko!« Letty je pograbila pismo: »On je, Clifford Lynne« je vzdihnila.

Ivanka se je zakrohotala.

»Vidiš, Mabel, v pravem trenutku prihaja. Zadevo homo lahko kar zdaj uredili.«

»Gorje, če zineš besedico,« je zagrozila Letty, vsa zelena od jeze.

Ivanka je pa že stekla po hodniku in ni poslušala strupenega jezika.

Lynne je čakal spodaj. Ko so vrata zaškrpala, se je naglo obrnil in vprašal dekle: »Ali Vas bom lahko zvečer videl?«

»Seveda... saj bom celo sama doma, ker pojdeta sestrični ven.«

»Dobro! Prišel bom po Vas, da Vam razkažem svojo vilu.«

»Ali je prav potrebno? Vem, da me brez resnega vzroka ne vabite.«

»Res je... glejte... rad bi Vas seznanil z neko osebo. S prijateljem... morda tudi s sovražnikom.«

Dekle ga je začudeno pogledala.

»Torej bom prišel okoli desetih. Govoriti morava tudi o drugih zadevah, še precej resnih.«

»Morda ste menjali mnenje?«

»Glede česa? Morda zaradi najine poroke? Ne! Toda o tem pozneje. Danes bova resno razpravljala o vsem. Sem že dovolj trpel...«

»Trpel? Čemu?«

»Draga moja, ne veste, čemu sem si pustil rasti brado. Toda zdaj sem zadovoljen...«

»Zakaj? Ker ste odrezali brado?«

Pogledal jo je globoko v oči.

»Pojdite, Ivanka, saj veste, da ne govorim o svoji bradi, mišlim na Vas. Škoda, da nimava časa, da bi se bolje spoznala. Kakšen značaj ima Ivanka?«

»Strašnega,« se je zasmejala.

»Naj bo! Meni je všeč! Čudno, kaj?«

»Mogoče bo še bolj čudno, ko ga boste spoznali,« se je spet smejala.

»Ste že določili dan poroke,« jo je kar iznenada vprašal.

Ta naglas, kakor da sklepa kupčijo, jo je spravil v zadrego. Torej res presoja to poroko kot neko zadevo, kateri se ne more izogniti? Mrzle besede so ji kar umorile romantični pridih, ki ga je čutila poprej.

»Ni odvisno od mene,« je kratko odsekala. »Vi, ki imate toliko poslov, boste najbolje vedeli, kako je treba zadevo urediti. Menda veste, da Vas ne morem ljubit... bolj kot Vi mene,« je pudarjala besede.

(Dalje)